

ประเด็นและการบังคับใช้พระราชบัญญัติความรับผิด
เพื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า
Issues and Enforcement of Laws Regarding Liability
for Defects in New Products

วรากร ถิ่นวงศ์แพง¹

Receive 07 March 2025; Revised 01 May 2025; Accepted 29 May 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การบังคับใช้พระราชบัญญัติความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้าเป็นกฎหมายที่กำหนดความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจสำหรับความชำรุดบกพร่องของสินค้า ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีอยู่ในต่างประเทศ และพิจารณาความเหมาะสมในการนำกฎหมายดังกล่าวมาปรับใช้ในประเทศไทย กฎหมายนี้มุ่งเน้นการคุ้มครองผู้บริโภคจากสินค้าที่มีข้อบกพร่องหรือไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตของผู้ใช้ โดยให้สิทธิแก่ผู้บริโภคในการเรียกร้องการคืนสินค้า การซ่อมแซม หรือการเปลี่ยนสินค้าหากพบข้อบกพร่องที่ไม่สามารถแก้ไขได้ อีกทั้งยังได้วิเคราะห์ถึงประโยชน์และข้อจำกัดในการนำกฎหมายนี้มาปรับใช้ในประเทศไทย รวมถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองที่เหมาะสมจากการซื้อสินค้าที่มีคุณภาพต่ำหรือสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในตลาดไทย ตลอดจนหามาตรการในการแก้ไขปรับปรุงและ

¹ Warakorn Thinwongphang

นิสิตหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Master of Laws, Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University
E-mail: Warakorn.th14@hotmail.com

ส่งเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของพระราชบัญญัติความรับผิดอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและสถานการณ์ปัจจุบัน และการเปรียบเทียบแนวทางทางกฎหมายในต่างประเทศเพื่อจะช่วยเหลือแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างเพียงพอ และส่งเสริมความยุติธรรมในธุรกรรมทางการค้าอีกด้วย

การนำพระราชบัญญัติความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้ามาใช้ในประเทศไทยจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้บริโภคและผู้ผลิต เนื่องจากผู้บริโภคจะได้รับการคุ้มครองจากสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือมีปัญหาภายหลังจากการซื้อ โดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงความผิดพลาดจากการกระทำของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรมในตลาดสินค้า

คำสำคัญ : ความชำรุดบกพร่องของสินค้า, ความรับผิดชอต่อสินค้าที่ไม่ปลอดภัย, การคุ้มครองผู้บริโภค

Abstract

This study aims to examine and analyze the implementation of product liability laws, specifically the Lemon Law, in foreign countries, and assess the feasibility of adapting such laws for use in Thailand. This law focuses on protecting consumers from defective or substandard products that may negatively impact safety and quality of life. It grants consumers the right to request refunds, repairs, or replacements when defects are found that cannot be rectified.

Implementing the Lemon Law in Thailand would help reduce the imbalance between consumers and manufacturers, as consumers would be protected from substandard or technically problematic products after

purchase, without needing to prove the fault of the manufacturer or seller. Additionally, it would promote fair competition in the marketplace.

This study also analyzes the benefits and limitations of applying this law in Thailand, along with recommendations for improving existing consumer protection laws to make them more comprehensive and effective. The aim is to ensure consumers are adequately protected from low-quality or unsafe products in the Thai market. Furthermore, the study explores measures to amend and enhance the Product Liability Act (2008) to align it with current laws and circumstances. The comparison of legal approaches from other countries will also help propose the best practices for adequately protecting consumers and promoting fairness in commercial transactions.

Keywords : Defective Product, Liability for Unsafe Products, Consumer Protection

1. บทนำ

ในยุคปัจจุบัน การคุ้มครองผู้บริโภคจากสินค้าที่มีข้อบกพร่องหรือไม่ได้คุณภาพได้กลายเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับความสนใจจากทั้งภาครัฐและผู้บริโภคเอง สินค้าที่มีคุณภาพต่ำหรือสินค้าที่มีข้อบกพร่องไม่เพียงแต่ส่งผลเสียต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค แต่ยังอาจทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัย ซึ่งในบางกรณี อาจทำให้เกิดการสูญเสียหรือความเสียหายที่ยากจะประเมินค่าได้ การที่ผู้บริโภคได้รับสินค้าที่ไม่ตรงตามสัญญาหรือข้อกำหนดที่ควรจะได้รับ จึงเป็นปัญหาที่สังคมต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้าที่มีข้อบกพร่อง ยกตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของสินค้า² (Lemon Law)² ถูกนำมาใช้ในหลายประเทศ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคว่า หากพบปัญหาหรือข้อบกพร่องในสินค้าที่ซื้อไป ผู้บริโภค จะได้รับการคุ้มครองอย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการขอคืนสินค้า การขอซ่อมแซม หรือการขอเปลี่ยนสินค้าชิ้นใหม่

ในประเทศไทย แม้จะมีกฎหมายที่คุ้มครองผู้บริโภคอยู่แล้ว แต่การประยุกต์ใช้กฎหมายเหล่านี้ในกรณีของสินค้าที่มีข้อบกพร่องหรือไม่ได้มาตรฐานยังคงมีช่องว่าง และปัญหาในการบังคับใช้ ทำให้ผู้บริโภคหลายรายยังคงพบกับความยากลำบากในการเรียกร้องสิทธิของตน โดยเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่มีราคาแพงหรือสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่มักจะมีข้อบกพร่องทางเทคนิคที่ยากต่อการตรวจสอบ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและตลาดที่มีการแข่งขันสูงในปัจจุบัน ยังทำให้ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายต้องเร่งนำสินค้าทั้งใหม่และทันสมัยออกสู่ตลาดอย่างรวดเร็ว ซึ่งบางครั้งอาจจะละเลยการทดสอบคุณภาพหรือความปลอดภัยของสินค้าอย่างละเอียด การที่ผู้บริโภคต้องรับความเสี่ยงจากการซื้อสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานหรือมีข้อบกพร่องจึงเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

² Lemon Law คือ กฎหมายความรับผิดชอบต่อสินค้าบกพร่อง เป็นกฎหมายที่มีจุดประสงค์เพื่อปกป้องผู้บริโภคจากการซื้อสินค้าที่มีข้อบกพร่องหรือไม่ตรงตามที่ผู้ขายโฆษณาไว้ โดยเฉพาะสินค้าประเภทที่มีราคาแพง.

ดังนั้น การนำพระราชบัญญัติความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า³ มาใช้ในประเทศไทย จึงถือเป็นก้าวสำคัญที่จะช่วยให้ผู้บริโภคมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากสินค้าที่เสียหาย หรือสินค้าไม่ตรงตามที่โฆษณาไว้ และในขณะเดียวกันก็เป็น การส่งเสริมให้ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าต้องรับผิดชอบต่อสินค้าที่ตนเองผลิตและ จัดจำหน่ายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพสินค้าในระยะยาว

2. วัตถุประสงค์

2.1 ศึกษาปัญหาอันเกิดการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค จากสินค้าที่มีข้อบกพร่องหรือไม่ได้มาตรฐาน

2.2 วิเคราะห์การนำพระราชบัญญัติความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องของ สินค้ามาบังคับใช้เพื่อให้ความคุ้มครองผู้บริโภคจากสินค้าที่มีข้อบกพร่องหรือไม่ได้ มาตรฐาน

3. เนื้อเรื่อง

3.1 นิยามความหมาย

การที่เรียกกันว่า “เลมอน ลอว์” เป็นชื่อที่เกิดในต่างประเทศที่เป็น การเปรียบเทียบปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้บริโภคเวลาซื้อสินค้ามาใหม่เมื่อนำมาใช้งานกลับ พบปัญหาชำรุดบกพร่อง เหมือนกับผลมะนาวที่เมื่อดูจากเปลือกภายนอกสีสดใส สวยงามชวนน่ากิน แต่เมื่อผ่าเนื้อในออกมาชิมแล้วจะรสชาติไม่ดีเหมือนเปลือก ภายนอก เพราะความเปรี้ยวของมะนาวทำให้ไม่สมราคา โดยเฉพาะเมื่อแจ้ง ผู้ประกอบการให้รับผิดชอบถึงปัญหาก็กลับทำได้ยากลำบาก หรืออาจไม่ได้รับการแก้ไข อีกด้วย

“พระราชบัญญัติความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า (Lemon Law)” คือ กฎหมายที่ออกแบบมาเพื่อปกป้องผู้บริโภคจากสินค้าที่มีข้อบกพร่องหรือ

³ เลมอน ลอว์, “จัดการปัญหาของห่วย ของป้ายแดงแต่ไม่มีคุณภาพ (1),” ตลาดซื้อออนไลน์, สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2568, <https://chaladsue.com/article/2458>.

ไม่ตรงตามที่โฆษณา โดยเฉพาะสินค้าที่มีมูลค่าสูง เช่น รถยนต์ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีปัญหาหรือข้อบกพร่องที่ไม่สามารถแก้ไขได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด กฎหมายนี้ให้สิทธิแก่ผู้บริโภคในการขอคืนสินค้า เปลี่ยนสินค้า หรือขอซ่อมแซมสินค้าในกรณีที่สินค้าไม่ตรงตามมาตรฐานที่ควรจะเป็น⁴

3.2 ประวัติความเป็นมาของพระราชบัญญัติความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า (Lemon Law)

การพัฒนา Lemon Law เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาในช่วงปลายทศวรรษที่ 1970 เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับยานยนต์ที่มีข้อบกพร่องซ้ำซากไม่สามารถแก้ไขได้ แม้ว่าผู้บริโภคจะได้ทำการซ่อมแซมหลายครั้งแล้วก็ตาม กฎหมายดังกล่าวมีจุดประสงค์เพื่อลดความไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคที่ต้องรับภาระจากสินค้าที่ไม่สามารถใช้งานได้ตามที่คาดหวัง ปัจจุบันกฎหมาย Lemon Law ได้ขยายการคุ้มครองไปยังสินค้าอื่น ๆ เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า โทรศัพท์มือถือ หรือเครื่องมือทางการแพทย์ในหลายประเทศ ในยุโรป กฎหมายที่มีลักษณะคล้ายกับ Lemon Law ได้มีการปรับใช้ในประเทศเยอรมนี ภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน (Bürgerliches Gesetzbuch, BGB)⁵ ซึ่งครอบคลุมการรับประกันของผู้ผลิตสินค้า โดยการประกันคุณภาพสินค้าและการคุ้มครองผู้บริโภคจากสินค้าบกพร่อง Lemon Law มีประวัติความเป็นมาที่สำคัญในสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในเรื่องของการคุ้มครองผู้บริโภคจากสินค้าที่มีข้อบกพร่องซ้ำ ๆ หรือสินค้าที่ไม่ตรงตามสัญญา โดยเฉพาะในกรณีของรถยนต์ใหม่ที่มีปัญหาซ้ำ ๆ และไม่สามารถซ่อมแซมได้ในระยะเวลาที่กำหนด กฎหมายนี้ได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่พบปัญหาจากการซื้อสินค้าที่มีข้อบกพร่อง ซึ่งมักจะทำให้ผู้บริโภคต้องเผชิญกับความเสียหายทั้งทางการเงินและเวลา

⁴ Lemon Law. “พระราชบัญญัติรถใหม่ของสหรัฐอเมริกาเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค”, Way Magazine, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2568, <https://waymagazine.org/lemon-law/>.

⁵ Bürgerliches Gesetzbuch, อ้างว่า “BGB หมายถึง ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ร่างขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2424 ได้รับการรับรองในปี พ.ศ. 2439 และมีผลบังคับใช้เป็นทางการในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2443”

การออกกฎหมาย Lemon Law เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1975 รัฐแคลิฟอร์เนียเป็นรัฐแรกที่ออก Lemon Law เพื่อปกป้องผู้บริโภคจากสินค้าที่มีข้อบกพร่องซ้ำ ๆ และไม่สามารถแก้ไขได้ โดยเฉพาะในกรณีของรถยนต์ใหม่ ซึ่งกฎหมายนี้ได้กำหนดให้ผู้บริโภคมีสิทธิที่จะขอคืนเงิน หรือขอเปลี่ยนรถใหม่หากพบปัญหาซ้ำ ๆ ภายในระยะเวลาหรือระยะทางที่กำหนด หลังจากนั้น กฎหมาย Lemon Law ได้รับการยอมรับ และนำไปใช้ในหลายรัฐของสหรัฐอเมริกา โดยมีการปรับใช้ในแต่ละรัฐตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ภายในไม่กี่ปีหลังจากนั้น กฎหมาย Lemon Law ได้รับความนิยมและขยายไปทั่วสหรัฐอเมริกา โดยรัฐอื่น ๆ ก็ได้ออกกฎหมายที่คล้ายคลึงกัน เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับสินค้าที่มีข้อบกพร่อง นอกจากนี้ยังมีการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการประกันสินค้าแม็กนัสสัน-มอส (Magnuson-Moss Warranty Act)⁶ ในปี ค.ศ. 1975 ซึ่งเป็นกฎหมายของรัฐบาลกลางที่ช่วยเสริมสร้างความคุ้มครองเพิ่มเติมให้กับผู้บริโภคที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับสินค้าที่มีข้อบกพร่อง ในช่วงปี ค.ศ. 1980 - 1990 Lemon Law ได้รับการพัฒนามากขึ้นและมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยเฉพาะในกรณีของการรับประกันสินค้าที่มีข้อบกพร่องซ้ำ ๆ และกระบวนการเรียกร้องสิทธิของผู้บริโภค

กฎหมายดังกล่าวไม่เพียงแต่ครอบคลุมกรณีของรถยนต์เท่านั้น แต่ยังสามารถขยายไปยังสินค้าประเภทอื่น ๆ ที่ผู้บริโภคสามารถร้องเรียนหากพบปัญหาซ้ำ ๆ เช่น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือเครื่องใช้ไฟฟ้า⁷

3.3 ผลกระทบและความสำคัญ

ในต่างประเทศ Lemon Law ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการปกป้องสิทธิของผู้บริโภค โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีการบังคับใช้กฎหมายนี้ในหลายรัฐ เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเรียกร้องสิทธิหากพบว่าซื้อสินค้าที่มีข้อบกพร่องซ้ำ ๆ โดยเฉพาะ

⁶ Magnuson-Moss Warranty Act หมายถึง เป็นข้อบัญญัติของรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา ที่ควบคุมการรับประกันผลิตภัณฑ์ใช้งานทั่วไป.

⁷ National Consumer Law Center, "Lemon Law," เว็บไซต์ NCLC, สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2568, <https://www.nclc.org/issues/lemon-law.html>.

รถยนต์ใหม่ที่มีปัญหาทางเทคนิคไม่สามารถซ่อมแซมได้ หรือไม่ตรงตามที่สัญญาไว้ กฎหมายนี้ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในกระบวนการซื้อสินค้า โดยช่วยให้ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครองหากพบสินค้าที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน⁸ Lemon Law มีผลสำคัญในการปกป้องสิทธิของผู้บริโภคในสหรัฐอเมริกา โดยให้ความมั่นใจแก่ผู้บริโภคว่าหากพวกเขาซื้อสินค้าที่มีข้อบกพร่องหรือมีปัญหาซ้ำ ๆ พวกเขาจะได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายในการขอคืนเงินหรือเปลี่ยนสินค้า ทั้งกฎหมายนี้ยังช่วยส่งเสริมให้ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าเพิ่มความรับผิดชอบและปรับปรุงคุณภาพของสินค้าเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดข้อบกพร่องที่ไม่สามารถแก้ไขได้ แม้ว่า Lemon Law จะเริ่มต้นในสหรัฐอเมริกา แต่หลายประเทศก็ได้ศึกษากฎหมายนี้ และเริ่มนำไปใช้ในบางกรณี เช่น ประเทศเยอรมนี และสหราชอาณาจักรที่มีกฎหมายเกี่ยวกับการรับประกันสินค้าที่มีข้อบกพร่อง ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับ Lemon Law ในสหรัฐอเมริกา Lemon Law จึงเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญในการคุ้มครองผู้บริโภคจากสินค้าที่มีข้อบกพร่องและช่วยเสริมสร้างความยุติธรรมในตลาดการค้า

ในประเทศไทย ถึงแม้ยังไม่มี การนำพระราชบัญญัติความรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้ามาใช้โดยตรง แต่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ให้ความคุ้มครองในกรณีสินค้าที่มีข้อบกพร่องหรือไม่ได้มาตรฐาน โดยผู้บริโภคสามารถร้องเรียนและเรียกร้องสิทธิได้ผ่านองค์กรที่รับผิดชอบ การนำพระราชบัญญัติความรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้ามาใช้ในประเทศไทยจะช่วยเพิ่มความชัดเจนและประสิทธิภาพในการปกป้องสิทธิของผู้บริโภค ทั้งในแง่การซ่อมแซม การขอคืนสินค้า หรือเปลี่ยนสินค้าใหม่ที่มีปัญหา ซึ่งจะช่วยให้ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้านับความรับผิดชอบและปรับปรุงคุณภาพสินค้าให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากที่ผ่านมาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 472 ที่มีการบังคับใช้เพื่อจัดการปัญหาชำรุดบกพร่องนั้นมีการบังคับใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2472

⁸ สภาองค์กรของผู้บริโภค, “ซื้อของพัง ได้ของเสีย กำลังจะเป็นอดีต เมื่อ Lemon Law กำลังเข้าสภา”, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2568, <https://www.tcc.or.th/lemon-law-progress/>.

อาจไม่สอดคล้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคในบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ในประเทศไทย ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่มีข้อบกพร่องหรือไม่ได้มาตรฐาน ยังคงเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อผู้บริโภค โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าที่มีมูลค่าสูงหรือสินค้าที่มีเทคโนโลยีซับซ้อน เช่น รถยนต์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือเครื่องใช้ไฟฟ้า โดยมีปัญหาหลายประการที่ผู้บริโภคต้องเผชิญ ได้แก่

3.3.1 สินค้ามีข้อบกพร่องซ้ำ ๆ

ผู้บริโภคมักพบกับสินค้าที่มีข้อบกพร่องซ้ำ ๆ แม้ว่าจะได้รับการซ่อมแซมจากผู้ขายแล้ว เช่น รถยนต์ที่มีปัญหาทางเทคนิค หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีปัญหาทางซอฟต์แวร์หรือฮาร์ดแวร์ ซึ่งการซ่อมแซมไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ในระยะยาว โดยเฉพาะสินค้าประเภทที่ผู้บริโภคต้องใช้ในระยะเวลาอันยาวนานและไม่ได้รับความสะดวกจากการใช้งาน

3.3.2 ปัญหาการคืนสินค้าและการเปลี่ยนสินค้า

ผู้บริโภคในประเทศไทยยังคงประสบปัญหาในการเรียกร้องสิทธิในการขอคืนสินค้า หรือเปลี่ยนสินค้าภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสม โดยเฉพาะในกรณีที่สินค้ามีราคาแพง เช่น รถยนต์หรือสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่มีข้อบกพร่องที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในระยะเวลาอันสั้น หรือสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานตามที่โฆษณาไว้

3.3.3 การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ครอบคลุม

แม้จะมีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แต่ในบางกรณีกฎหมายเหล่านี้ยังมีช่องว่างในการบังคับใช้ หรือไม่ครอบคลุมทุกประเด็นที่ผู้บริโภคประสบปัญหา เช่น การประเมินข้อบกพร่องของสินค้า หรือกระบวนการเรียกร้องสิทธิที่ใช้เวลานานและซับซ้อน

3.3.4 การแข่งขันที่สูงและการเร่งผลิตสินค้า

ในปัจจุบันผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าในประเทศไทยมักเร่งนำสินค้าที่ใหม่และทันสมัยเข้าสู่ตลาดโดยไม่ทดสอบคุณภาพอย่างละเอียด ซึ่งบางครั้งอาจทำให้

เกิดข้อบกพร่องในสินค้า ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าเหล่านี้จึงต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากการซื้อสินค้าที่ไม่ตรงตามมาตรฐานที่คาดหวัง

การนำพระราชบัญญัติความรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้ามาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยสามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ในหลายด้าน ดังนี้ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้าจะช่วยให้ผู้บริโภคมีสิทธิในการขอคืนสินค้าหรือขอเปลี่ยนสินค้าใหม่เมื่อพบข้อบกพร่องที่ไม่สามารถซ่อมแซมได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งจะช่วยลดความไม่พอใจและความเสี่ยงที่ผู้บริโภคต้องเผชิญจากการซื้อสินค้าที่มีข้อบกพร่อง กระตุ้นให้ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าต้องตรวจสอบคุณภาพสินค้าอย่างละเอียดก่อนนำออกสู่ตลาด เนื่องจากหากสินค้ามีข้อบกพร่องที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในระยะเวลาที่กำหนด พวกเขาจะต้องรับผิดชอบในการคืนเงินหรือเปลี่ยนสินค้า ช่วยให้กระบวนการคุ้มครองผู้บริโภคมีความชัดเจนและมีขั้นตอนที่รวดเร็วในการเรียกร้องสิทธิ โดยไม่ต้องรอนาน หรือเผชิญกับกระบวนการที่ซับซ้อน ซึ่งจะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการซื้อสินค้าที่มีคุณภาพ เพราะผู้บริโภคจะรู้ว่าหากสินค้าที่ซื้อไปมีข้อบกพร่อง พวกเขาจะได้รับการคุ้มครองและสามารถเรียกร้องสิทธิได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ดังนั้น การนำพระราชบัญญัติความรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้ามาใช้ในประเทศไทยจึงไม่เพียงแต่จะช่วยให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองจากสินค้าที่มีข้อบกพร่อง แต่ยังช่วยกระตุ้นให้ตลาดมีการแข่งขันที่เป็นธรรมและส่งเสริมให้ผู้ผลิตมีความรับผิดชอบต่อสินค้าที่จำหน่ายมากยิ่งขึ้น

3.4 กฎหมายความรับผิดชอบต่อสินค้าของต่างประเทศ

แม้ว่า Lemon Law จะเริ่มต้นในสหรัฐอเมริกา แต่หลายประเทศก็ได้ศึกษากฎหมายนี้และนำไปปรับใช้ในบางกรณี ตัวอย่างเช่น ประเทศเยอรมนี และสหราชอาณาจักรที่มีกฎหมายเกี่ยวกับการรับประกันสินค้าที่มีข้อบกพร่อง ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับ Lemon Law เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคจากสินค้าที่มีข้อบกพร่องและช่วยเสริมสร้างความยุติธรรมในตลาดการค้า

3.4.1 สหรัฐอเมริกา

ในสหรัฐอเมริกา Lemon Law มีต้นกำเนิดในปี ค.ศ. 1970 เป็นกฎหมายที่ออกแบบมาเพื่อปกป้องผู้บริโภคจากสินค้าที่มีข้อบกพร่องหรือมีปัญหาซ้ำ ๆ โดยเฉพาะสินค้าที่มีมูลค่าสูง เช่น รถยนต์ใหม่ ที่มีข้อบกพร่องที่ไม่สามารถซ่อมแซมได้ หรือมีปัญหาซ้ำ ๆ ในระยะเวลาสั้น ๆ หลังจากการซื้อ โดยทั่วไป Lemon Law ใช้สำหรับรถยนต์ใหม่ที่มีปัญหาทางเทคนิค หรือการผลิตที่ไม่สามารถแก้ไขได้ภายในระยะเวลาหรือระยะทางที่กำหนด ภายหลังจากจึงขยายไปยังผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

1. การรับประกันสินค้า

Lemon Law สามารถปกป้องผู้บริโภคจากสินค้าที่มีข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นซ้ำ ๆ โดยเฉพาะในกรณีของรถยนต์ใหม่ หากรถยนต์หรือสินค้าอื่น ๆ มีข้อบกพร่องที่ไม่สามารถซ่อมแซมหรือแก้ไขได้ภายในระยะเวลาหรือระยะทางที่กำหนด (มักจะอยู่ที่ 1 ปี หรือ 12,000 ไมล์ หรือ 2 ปี หรือ 24,000 ไมล์ ขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละรัฐ) ผู้บริโภคจะสามารถเรียกร้องการคืนเงินหรือการเปลี่ยนสินค้าภายในขอบเขตกฎหมาย

2. การกำหนดระยะเวลาและระยะทาง

กฎหมายจะกำหนดระยะเวลาหรือระยะทางที่สินค้าต้องสามารถใช้งานได้ โดยไม่มีข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ หากสินค้ามีปัญหาเกินกำหนดนี้ ผู้บริโภคสามารถขอคืนเงินหรือเปลี่ยนสินค้าได้

3. ขั้นตอนการเรียกร้อง

ผู้บริโภคจะต้องมีการรายงานข้อบกพร่องของสินค้าไปยังผู้ขายหรือผู้ผลิตโดยตรง และให้โอกาสในการซ่อมแซมหรือแก้ไขข้อบกพร่อง หากไม่สามารถซ่อมแซมได้ภายในจำนวนครั้งที่กำหนด (เช่น 3 - 4 ครั้ง) หรือหากปัญหายังคงมีอยู่แม้จะได้รับการซ่อมแซมแล้ว ผู้บริโภคสามารถขอเปลี่ยนสินค้าใหม่หรือขอคืนเงิน

4. การคุ้มครองของแต่ละมลรัฐ

Lemon Law มีความแตกต่างกันไปในแต่ละมลรัฐของสหรัฐอเมริกา โดยบางมลรัฐมีกฎหมายที่เข้มงวดกว่า ในขณะที่บางมลรัฐอาจมีข้อกำหนดที่ผ่อนปรน⁹ แม้ว่า Lemon Law จะได้รับการบังคับใช้ในระดับรัฐ แต่กฎหมายบางประการเกี่ยวกับการรับประกันสินค้าและความรับผิดชอบของผู้ผลิตอาจอยู่ภายใต้กฎหมายของรัฐบาลกลาง เช่น Magnuson-Moss Warranty Act ซึ่งคุ้มครองผู้บริโภคจากข้อกำหนดที่ไม่เป็นธรรมในสัญญาประกันสินค้า ยกตัวอย่าง เช่น

- ในรัฐแคลิฟอร์เนีย กฎหมาย Lemon Law ให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคที่ซื้อรถยนต์ใหม่ หากกรณีข้อบกพร่องที่ไม่สามารถซ่อมแซมได้ภายในระยะเวลา 18 เดือน หรือภายในระยะทาง 18,000 ไมล์ (แล้วแต่อย่างใดจะเกิดขึ้นก่อน) ผู้บริโภคมีสิทธิขอคืนเงินหรือขอเปลี่ยนรถใหม่ได้¹⁰

- ส่วนในรัฐนิวยอร์ก ผู้บริโภคสามารถใช้สิทธิภายใต้ Lemon Law ได้เช่นกัน หากพบปัญหาเดิมซ้ำซากภายในระยะเวลา 2 ปี หรือ 18,000 ไมล์ (แล้วแต่อย่างใดจะเกิดขึ้นก่อน) ซึ่งอาจนำไปสู่การได้รับเงินคืนหรือรถใหม่จากผู้ผลิต¹¹

โดยทั่วไปแล้ว แต่ละรัฐมักจะเรียกกฎหมายของตนว่า “Lemon Law” เพื่อให้ประชาชนเข้าใจง่าย อย่างไรก็ตาม ชื่ออย่างเป็นทางการในเอกสารกฎหมายอาจแตกต่างกันไป เช่น ในรัฐแคลิฟอร์เนีย กฎหมายนี้มีชื่อว่า “Song-Beverly Consumer Warranty Act” แต่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปในชื่อ Lemon Law ส่วนรัฐนิวยอร์กใช้ชื่อว่า “New Car Lemon Law” และมีกฎหมายแยกต่างหากสำหรับรถมือสองในชื่อ “Used Car Lemon Law” ดังนั้น แม้จะใช้ชื่อสามัญว่า Lemon Law แต่รายละเอียดและชื่อกฎหมายเฉพาะของแต่ละรัฐอาจแตกต่างกัน

ข้อดีของ Lemon Law ในด้านความคุ้มครองสำหรับผู้บริโภค ผู้บริโภคสามารถได้รับการคืนเงินหรือการเปลี่ยนสินค้าใหม่หากพบปัญหาหรือข้อบกพร่องที่ไม่สามารถแก้ไขได้ และแรงกระตุ้นให้ผู้ผลิตรับผิดชอบ ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบต่อสินค้าที่

⁹ Lemon Law in the U.S. - Overview: ดูข้อมูลจากเว็บไซต์ National Consumer Law Center (NCLC): <https://www.nclc.org>.

¹⁰ Lemon Law in California: <https://www.dca.ca.gov>.

¹¹ Lemon Law in New York: <https://ag.ny.gov>.

ผลิตขึ้นและตรวจสอบคุณภาพก่อนส่งมอบให้ผู้บริโภค ในสหรัฐอเมริกา Lemon Law เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปกป้องสิทธิของผู้บริโภค และช่วยให้ผู้บริโภคสามารถเรียกร้องสิทธิได้หากพบปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้กับสินค้าที่ซื้อ¹²

3.4.2 สาธารณรัฐสิงคโปร์

ในสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคจากการค้าขายที่ไม่เป็นธรรม ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคจากการค้าขายไม่เป็นธรรม (Consumer Protection (Fair Trading) Act: CPFTA) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2012 โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมสิทธิของผู้บริโภค และป้องกันไม่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่มีคุณภาพต่ำหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ควรได้รับ

กฎหมายนี้ยังได้นำหลักการที่คล้ายกับ “Lemon Law” มาใช้ โดยระบุว่า หากผู้บริโภคพบว่าสินค้ามีความชำรุดหรือข้อบกพร่องภายใน ระยะเวลา 6 เดือน นับจากวันซื้อ ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบในการซ่อมหรือเปลี่ยนสินค้า หากไม่สามารถแก้ไขได้ ผู้บริโภคสามารถขอคืนเงินได้ กรณีที่มีความผิดปกติเกิดขึ้นซ้ำหลายครั้ง เช่น รถยนต์ที่มีปัญหาเดิมเกิดซ้ำ 3 ครั้งภายในครึ่งปี อาจถือเป็นเหตุอันสมควรในการร้องขอการเปลี่ยนสินค้า

นอกจากนี้กฎหมายยังครอบคลุมไปถึงสินค้ามือสอง โดยการพิจารณาความสมเหตุสมผลในการเรียกร้องสิทธิจะขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้งาน และสภาพของสินค้านั้น ๆ¹³

3.4.3 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี การคุ้มครองผู้บริโภคถูกกำหนดภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน (Bürgerliches Gesetzbuch: BGB) ซึ่งให้ความสำคัญกับการรับประกันคุณภาพและความรับผิดชอบต่อผู้ผลิตในกรณีสินค้ามีข้อบกพร่องหรือไม่ตรงตามสัญญา หลักการ Lemon Law ในเยอรมนีเกี่ยวข้องกับการให้สิทธิผู้บริโภคในการเรียกร้องการซ่อมแซมหรือเปลี่ยนสินค้าเมื่อพบข้อบกพร่อง ดังนี้

¹² Federal Trade Commission (FTC), Magnuson-Moss Warranty Act, <https://www.ftc.gov>.

¹³ Lemon Law In Singapore https://www.tembusulaw.com/insights/lemon-law-singapore/?utm_source=chatgpt.com.

1. การรับประกันคุณภาพ (Gewährleistung) ภายใต้ BGB Section 434 หากสินค้าที่ขายมีข้อบกพร่องหรือไม่ตรงตามสัญญาที่ได้ตกลงกัน ผู้บริโภคมีสิทธิในการเรียกร้องการซ่อมแซมหรือการเปลี่ยนสินค้า โดยผู้ขายมีหน้าที่ต้องซ่อมแซมหรือเปลี่ยนสินค้าภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งปกติจะอยู่ที่ 2 ปีสำหรับสินค้าใหม่ และ 1 ปีสำหรับสินค้ามือสอง¹⁴

2. การขอคืนเงิน (Rücktritt) หากสินค้าที่ซื้อไปไม่ตรงตามสัญญา หรือมีข้อบกพร่องที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ผู้บริโภคสามารถขอคืนสินค้าหรือยกเลิกสัญญาได้ ซึ่งจะได้รับเงินคืนตามมูลค่าของสินค้าตามที่ได้จ่ายไป¹⁵

3. การซ่อมแซมหรือเปลี่ยนสินค้า (Nacherfüllung) หากสินค้าไม่ตรงตามสัญญา หรือมีข้อบกพร่อง ผู้บริโภคสามารถขอให้ผู้ขายซ่อมแซมหรือเปลี่ยนสินค้าได้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยในกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรือทำการซ่อมแซมได้ ผู้บริโภคสามารถขอลดราคาหรือยกเลิกสัญญาได้¹⁶

4. ความรับผิดชอบต่อข้อบกพร่องที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัย (Produkthaftungsgesetz - Product Liability Act) กฎหมายเยอรมนีมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ของเยอรมนี (Produkthaftungsgesetz) ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับผิดชอบของผู้ผลิตหากสินค้ามีข้อบกพร่องที่อาจทำให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค หรือเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินในลักษณะที่ไม่สามารถรับได้¹⁷

การปกป้องสิทธิของผู้บริโภค โดยกฎหมายดังกล่าวให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคจากสินค้าที่มีข้อบกพร่อง โดยมีวิธีการเรียกร้องที่ง่ายและชัดเจน ซึ่งช่วยให้ผู้บริโภคสามารถได้รับการชดเชยหรือการแก้ไขที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการตรวจสอบและจัดการกรณีที่เกิดปัญหาการซื้อขายที่ไม่เป็นธรรม

¹⁴ Bürgerliches Gesetzbuch BGB Section 438 <https://www.gesetze-im-internet.de/>.

¹⁵ Bürgerliches Gesetzbuch BGB Section 323 <https://www.gesetze-im-internet.de/>.

¹⁶ Bürgerliches Gesetzbuch BGB Section 439 <https://www.gesetze-im-internet.de/>.

¹⁷ Produkthaftungsgesetz, Product Liability Act, <https://www.gesetze-im-internet.de/>.

โดยสรุป ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันและกฎหมายเยอรมนีมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ของเยอรมนีถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจากสินค้าที่มีข้อบกพร่องหรือไม่ตรงตามสัญญา หรือมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัย และทำให้ผู้บริโภคมั่นใจในความคุ้มครองจากความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากสินค้าหรือบริการที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน

3.5 ผลการศึกษาและการวิเคราะห์

ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่คุ้มครองผู้บริโภคกรณีซื้อสินค้าใหม่แล้วพบปัญหาชำรุดบกพร่อง ซึ่งทำให้ต้องอาศัยกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ เช่นพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแม้จะมีข้อบังคับในการคุ้มครองผู้บริโภคในกรณีสินค้ามีข้อบกพร่อง แต่ก็ยังพบข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถเรียกร้องสิทธิได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ข้อกำหนดที่ไม่ครอบคลุมสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหรือสินค้าชำรุดจากการใช้งาน รวมถึงการต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายในการฟ้องร้องเพื่อเรียกร้องค่าเสียหาย

ปัญหาหลักของระบบกฎหมายไทยในปัจจุบันคือ ภาระการพิสูจน์ที่มักตกอยู่กับผู้บริโภค ซึ่งต้องพิสูจน์ว่าข้อบกพร่องของสินค้าเกิดขึ้นก่อนหรือระหว่างการใช้งานสินค้า และไม่ใช่ความผิดพลาดจากการใช้งานของตนเอง ในกรณีที่ผู้บริโภคไม่สามารถพิสูจน์ได้ ก็อาจทำให้การเรียกร้องสิทธิไม่สำเร็จ เนื่องจากข้อจำกัดในกฎหมายที่ไม่ได้ให้ความชัดเจนหรือการคุ้มครองที่เพียงพอ อีกทั้งการบังคับใช้กฎหมายในปัจจุบันยังขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในส่วนของ การบังคับให้ผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตรับผิดชอบต่อสินค้าที่ไม่ตรงตามมาตรฐานหรือที่มีข้อบกพร่องทางเทคนิค

การบังคับใช้กฎหมาย Lemon Law หรือกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในกรณีสินค้ามีข้อบกพร่องอย่างชัดเจนมีความจำเป็น เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองที่เหมาะสมจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยเฉพาะในสินค้าประเภท รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า

หรืออุปกรณ์เทคโนโลยี ที่มีความซับซ้อน และสามารถเกิดข้อบกพร่องจากการผลิต หรือการออกแบบได้

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติความรับผิดอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ถือเป็นกฎหมายที่ช่วยเสริมการคุ้มครองผู้บริโภคในกรณีที่สินค้าผิดปกติหรือไม่ปลอดภัย ซึ่งกฎหมายนี้กำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้าต้องรับผิดชอบหากสินค้าที่วางจำหน่ายมีข้อบกพร่องที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน แม้ว่ากฎหมายนี้จะมีการบังคับใช้เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค แต่ก็ยังพบข้อจำกัดในบางกรณี เช่น การพิสูจน์ข้อบกพร่องของสินค้าที่ไม่สามารถทำได้ทันที หรือสินค้าที่ได้รับความเสียหายจากการใช้งานระยะยาว อีกทั้งยังขาดความชัดเจนในหลายกรณีเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการให้ผู้บริโภคได้รับการชดเชยที่เหมาะสม

การปรับปรุงกฎหมาย Lemon Law มาใช้ในประเทศไทยจะมีบทบาทสำคัญในการปกป้องผู้บริโภคจากสินค้าที่มีข้อบกพร่องหรือไม่ปลอดภัย ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริโภคมีสิทธิในการเรียกร้องการซ่อมแซมหรือเปลี่ยนสินค้า รวมถึงขอคืนเงินในกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาของสินค้าได้ กฎหมายนี้ควรจะครอบคลุมทั้งสินค้าที่ยังไม่ได้ใช้งานและสินค้ามือสอง เพื่อลดช่องว่างทางกฎหมายและให้ความคุ้มครองที่เพียงพอ นอกจากนี้ ควรมีการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยและรองรับเทคโนโลยีที่กำลังพัฒนา โดยเฉพาะในกรณีของสินค้าทางเทคโนโลยีที่อาจมีข้อบกพร่องที่ไม่สามารถตรวจพบได้ทันที หรือในกรณีที่เกิดปัญหาหลังจากการใช้งานในระยะยาว การเพิ่มบทบัญญัติที่ให้ความชัดเจนเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ผลิตในกรณีที่สินค้าไม่ปลอดภัยหรือมีข้อบกพร่องจะช่วยเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้บริโภคและสร้างความยุติธรรมในระบบการคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศ

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 บทสรุป

การนำกฎหมายความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องในสินค้าใหม่มาใช้ในประเทศไทยจะเป็นก้าวสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคที่พบปัญหาจากการซื้อสินค้าที่มีข้อบกพร่อง หรือสินค้าที่ไม่ตรงตามมาตรฐานที่ผู้บริโภคคาดหวัง กฎหมายดังกล่าวสามารถช่วยให้ผู้บริโภคมีสิทธิได้รับการชดเชยในรูปแบบของการคืนสินค้า การซ่อมแซม หรือการเปลี่ยนสินค้าใหม่ในกรณีที่สินค้ามีปัญหาหลังจากการใช้งานไม่นาน โดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงความผิดพลาดจากการกระทำของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย

การนำพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้ามาใช้จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้บริโภคกับผู้ผลิต เนื่องจากผู้บริโภคไม่จำเป็นต้องแบกรับความเสี่ยงจากสินค้าที่มีข้อบกพร่องหรือไม่ปลอดภัย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ความปลอดภัย และคุณภาพชีวิตของผู้ใช้ นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างความโปร่งใสในธุรกิจ โดยผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจะต้องรับผิดชอบต่อคุณภาพของสินค้าที่ตนจำหน่าย และต้องทำการตรวจสอบคุณภาพสินค้าให้มีมาตรฐานก่อนที่จะนำออกสู่ตลาด ซึ่งการใช้กฎหมายนี้ในประเทศไทยยังสามารถส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรมในตลาด เนื่องจากผู้ผลิตและผู้จำหน่ายต้องให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกเรียกร้องความรับผิดชอบจากผู้บริโภค อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้า

แม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยยังไม่ได้มีกฎหมาย Lemon Law ที่เฉพาะเจาะจง แต่การปรับปรุงและพัฒนากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคที่มีอยู่ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติความรับผิดชอบอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจะเป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มการคุ้มครองผู้บริโภคและลดข้อบกพร่องในการบังคับใช้กฎหมายในอนาคต

4.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การนำพระราชบัญญัติความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้ามาบังคับใช้ในประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทางผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะแนวทางในดำเนินการ ดังต่อไปนี้

4.2.1 ควรปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้ครอบคลุมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยการเพิ่มบทบัญญัติใน พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เพื่อรองรับการคุ้มครองกรณีสินค้าชำรุด โดยเฉพาะในการกำหนดคำจำกัดความของ “ความชำรุดบกพร่อง” ให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่นเดียวกับการปรับปรุงในกฎหมายต่างประเทศ เช่น กฎหมายของสหภาพยุโรปที่กำหนดมาตรฐานการรับประกันสินค้าและการคุ้มครองผู้บริโภคจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือพระราชบัญญัติความรับผิดอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของเยอรมนี ที่มีการระบุวิธีการแก้ไขปัญหาของสินค้าที่ไม่ตรงตามมาตรฐานหรือมีข้อบกพร่อง เพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทยมีความชัดเจนและเพียงพอ

4.2.2 ควรมีการปรับปรุงหรือขยายขอบเขตของกฎหมายให้ครอบคลุมสินค้าประเภทใหม่ ๆ เช่น สินค้าดิจิทัล หรือสินค้าที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่กำลังมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เช่น ซอฟต์แวร์ แอปพลิเคชัน หรืออุปกรณ์ไอที ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายไทยยังไม่มี การคุ้มครองที่เหมาะสมสำหรับสินค้าประเภทนี้ โดยเฉพาะการขยายขอบเขตของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เพื่อให้ครอบคลุมถึงสินค้าดิจิทัลและเทคโนโลยี ซึ่งอาจมีข้อบกพร่องที่ไม่สามารถตรวจพบได้ในระยะสั้น หรือเกิดปัญหาหลังจากการใช้งานระยะยาว

ในการนี้ควรมีการเพิ่มบทบัญญัติใน มาตรา 15 ของ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เพื่อระบุนการคุ้มครองผู้บริโภคในกรณีสินค้าดิจิทัลหรือสินค้าที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี โดยกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายต้องรับผิดชอบต่อข้อบกพร่องที่เกิดจากสินค้านี้ และต้องมีการคืนเงินหรือซ่อมแซมในกรณีที่ไม่สามารถใช้งานได้ตามที่โฆษณาไว้

4.2.3 การเพิ่มความโปร่งใสทางการค้า กำหนดให้ผู้ผลิต หรือผู้จำหน่ายสินค้าต้องให้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับคุณสมบัติของสินค้าจะช่วยให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น

4.2.4 การส่งเสริมให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ประกอบการที่มีมาตรฐานการรับประกันสินค้า

4.2.5 การส่งเสริมการประกันภัย ควรพิจารณาใช้มาตรการในการบังคับใช้การประกันภัยสำหรับสินค้าที่อาจมีความเสี่ยงต่อผู้บริโภค

รายการอ้างอิง (References)

หนังสือ

- ธีรวัฒน์ จันทรสมบุรณ์. *กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2566.
- สรียา กาฬสินธุ์. *กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2560.
- รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ดา ธนิตกุล. *กฎหมายความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2559.

วิทยานิพนธ์

- ปิติคุณ เกสรินทร์. “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ซื้อรถยนต์ใหม่เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขากฎหมายธุรกิจ คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2554.

เอกสารอื่น ๆ

- บุษกร วิทยานุกรณ์. “บทวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า พ.ศ. (Lemon Law). วุฒิสภา, 2563.”

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติความรับผิดอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

เว็บไซต์

สภาองค์กรของผู้บริโภค. “แรงรัฐผลักดันเลมอน ลอว์ (Lemon Law) หวังคุ้มครองผู้บริโภค – ยกระดับสินค้า.” สภาองค์กรของผู้บริโภค, 2566. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2567. https://www.tcc.or.th/20022566_lenom-law_news/.

อภิรดา มีเดช. “Lemon Law ตัวช่วยเมื่อสินค้าชำรุด.” WAY, 2556. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2567. <https://waymagazine.org/lemon-law/>.

Today. “เตรียมออก กม.ใหม่ ควบคุมคนขายให้รับผิดชอบสินค้า ชำรุดเสียหายภายใน 2 ปี.” Today, 2565. สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2567. <https://workpointtoday.com/newlaw2311/>.

ภาษาต่างประเทศ

Federal Ministry of Justice. Federal Office of Justice. *Bürgerliches Gesetzbuch (BGB), Germany*. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2567. <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/>.

Law Offices of William R. McGee | A Professional Law Corporation. *Lemon Law - Consumer Protection, USA*. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2567. <https://chevroletsilveradolemonlaw.com/>.

Singapore Statutes Online. *Consumer Protection (Fair Trading) Act 2003*.

Singapore Statutes Online, 2020. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2567.

<https://sso.agc.gov.sg/Act/CPFTA2003>.